

Das Latweefchu draugs.

1838. 29 Dezbr.

52^{tra} lappa.

J a u n a s s i n n a s.

Is Pehterburges. Kà muhsu lassitaji gan wehl no zitteem gaddeem peeminnehs, atrohdahs arri Pehterburgê Latweefchu draudse, pee kurras sewischli dauds kassa-wihri peederr. Wiinnai lihds schim itt leela, smukka istaba par basnizu bija, kas arri deesgan glihta, kà jau Deewa nams; bet kas drufzin masa, wehl arri zittai Lutera draudsei peederr, un abr-pilfatâ, tanni tahtâ mallâ, fo sauz: Smolna. Tadehl draudse taggad lohti preeziga, dabbutuse sinnaht, ka nu jau nospreests, no krohna puffes preefsch wiinnas sawadu basnizu, leelaku un kas paschâ pilfatâ, usbuhweht. Lai Deews schepfli turktaht palihds, un mihtam Reiseram to labbu prahtu atmakfa!

Augsti zeenigs Reisers irr pawehlejis, lai us preefschu pa wissu wiinna walsti katram zilwekam, tà patt schahs walsts eedsihwotajeem, kà teem, kas tur tif kà weesi usturrahs, — ween lihds, no kahdas kahrtas tee buhtu, — irr brihw andeleht ar wehrscheem, gohwojem, un kaut kahdeem zitteem lohpeem: aitam, zuhkam un t. j. pr.; tohs piekt un pahrhoht, fur un kà tif ween grihb. Tà patt arri katram brihw, sawus lohpus aiswest pah walsts rohbescheem us zittahm semmehm, ja tif to nospreestu tulli aismakfa un to waijadstigu rulli us sawu paschu wahrdu pee tulka teefas eedohd. — Walbidama senahsteeesa 7tâ Dezember scho pawehleschanu irr islaiduse.

No Dohrbenes, Kursemmê. Tur ne fenn kahdâ rihjâ, kas stipri bija eekurta, pee z jaunekli, no kurreem weenam fainneekam z behrni, pa nakti guktoht noslahpe.

Tam bij stipra tizziba.

Treschâ gaddu simteni pehz muhsu Kunga Jesus peedstmschanas, kad kristiga tizziba wehl ne bij to wirsrohku eedabbujusi pah paganu tizzibu, kahds paganu semmes kehniensch likke sawâ preefschâ atwest weenu kristigu biskapu, kas appakfsch wiinna dshwoja, un prassija it bahrgi no wiinna, lai atsakkahs no sawas tizzibas, un lai tudal uppure teem elkeem un deeweekteem, kam leelais lauschu pulks kalpoja tai semmê. Bet deewabihjigs biskaps atbildeja: "Ne, mans kungs un kehniensch! to ne darrischu!" — Prohti, ka nu kehniensch palikke lohti dufmigs un fazzija us biskapu: "Woi tu ne sinni, ka tawa dshwiba irr mannâs

rohkâs, un es warru tudal lifte tewi nokaut? Ro? Es tikkai mirkschkeschu ar azzim, un tà notiks us weetas!“ — ”Zo gan sinnu,“ atfazzija biskaps; ”bet eekam mirstu, comehr wehl schehligi mannim wehlefi tew stahsticht kahdu lihdsibu; un to no mannim dsirdejis, es tew fo praffischi jautadams, us fo tu ne leegsees mannim atbildeht, un tad spreedisi, kâ buhs buht.“ — ”Nu tad runna, mannis pehz, un stahsti un praffi“ — fazzija Fehniensch ar dusmahm; — ”gribbu tew atbildeht, un gan sinnaschu spreest.“

Gohdigs biskaps nu runnaja tà us to paganu Fehniu: ”Ja tà gadditohs, un weens no taweem fullaineem, woi kahds no taweem augsteem runnas kungeem, kas tew ilgus gaddus ustizzigi deenejis ar sawu ammatu, fristu par nelaimi tawu eenaidneeku rohkâs, kas leelas dusmas us tewi turr; un schee nu mekletu wiffadi scho labbu wihru atlohzicht no tewis un us sawu pussi dabbuht; schee wiannu peelabbinatu ar leelahm fohlschanahm un labbu maksu, woi ar gruh-tahm drausmahm, ar zeetumu un mohkahm un ar paschu nahwi draudedami, gribb wiannu dingehet un speest, lai tewi nodohd wiannu rohkâs ar wiltu, lai teem isstahsta un eerahd, kâ un ar fo tew warr leelu skahdu darriht, un tew pascham peekluht. Bet gohdigs runnas kungs teem ne padewahs, bet palikke un palikke padewigs tew, sawam mihtam kungam, un pastahwigs un stiprs sawâ ustizzibâ un mihlestibâ. Eenaidneeki, nu redsedami, ka schee ne ar labbu, ne ar kaunu ne warr wiannu atgreest no tewis, tad sauze scho ustizzigu kalpu par mulki un gekki, fazzija: tahds nerris naw fohdams, bet apsmiejams; un nu schee wiannu nehme, un tam isgehrbe wiffas drehbes no meefas, un aisdsinne wiannu plifku ittin par kaunu un apsmeeclu. Sakki, schehligs augsts Fehniensch! ja tà pateesi gadditohs, un taws ustizzigs draugs un fullainis atnahktu noflummis, nabbags, apsmeeets un tihri plifs atpakkat pee tewis, woi tu tahdam wihram ne dohfi no tawahm labbahm drehbehm, fo muggurâ gehrbe? un labfirdigs un taifns, kahds allasch effi rahdijees saweem laudim, woi wiannam to pazeestu kaunu, bailles, fahpes un kaunu ne atmakfasi ar jo leelu gohdu un schehlastibu? — Ro nu teikfi, kâ spreedisi, mans kungs un Fehniensch?“ —

Fehniensch atbildeja: ”Sinnams, tà darritu gan; kâ jel zittadi? es tahdam ustizzigam pawalstneekam un pastahwigam draugam, deefin kâ labbi atlihdsinatu un atmakfatu, jif ween spehdams. Bet par fo tad wiffu scho lihdsibu man effi stahstijis un sawâ galwâ isdohmajis; tas jau tufsch wahrds, bes kahdas sinnas! Kur jelle tas tà irr notizzis, kâ tu stahstijis?“ —

”Sche pat, augstais Fehniensch, un schinni brihdi.“ — fazzija deewabihjigs biskaps. — ”Kaug, tew irr tas spehks rohkâ; ja gribbi, tu man tikpat arridsan warru lifte isgehrbe un nokaut, kâ jau effi draudejis, un warru mannu meefu panemt un isuhzinahet, kas tatschu mannas dwehseles apgehrbs irr; kas tew to leegs! — Bet man irr wehl jies Kungs, taifns un schehligs, kas tad it teescham ar jaunahm un jo baggatahm drehbehm manni apgehrbs, it gohdam manni ispuschkodams; to it teescham tizzu un preezigi zerredams sinnu. Woi tad man nu buhtu schehloht sawu wezzu nihzigu apgehrbu, un par to saudeht un atstahet

fawu muhschigu gohdu un labklahschanu, un fawu ustizzibu un leelu mihslestibu, ar fo peederru un labpraht deeneju un kalpoju fawam ihstendam muhschigam Rungam? — Darri nu ar mannim, fà tew patihk!“ —

To dsirdejis, brihnojahs paganu kehniensch, palikke apdohmigs un lehns, un par fahdu brihdi fazzija us deewabihjigu bisskapu tà: „Prohtu, prohtu tawu lihdsibu! Effi gudri runnajis! eij wessels ar wissahm fawahm drehbehm, fas tew taggad; — irr labbas drehbes, it par gohdu tawam ihstam Rungam; eij, kalpo tam wehl ar fawu ammatu un dsihwibu, fo wairs ne gribbu tew atnemt. Eij labbâ meerâ!“ — Un tà arri aisgahje wezzihets pateesi it labbâ meerâ. —

R. S—j.

• Derriga apdohmaschana, wezzu gaddu beidsiht.

Kad gads beidsahs un pehdigais wakkars ateet, tad gan dascham prahtâ nahk pahrdohmaht, fà winnam pa to gaddu klahjees; un luhk! atrohdahs arri daschs zilweks, fas nopuhschahs, atzerredams, fahdas mohkas un behdas, fahda nohte tam pa wissu gaddu usgahje. Te winsch isstrahdajees pa welti, tur winnam dascha leeta, no furras dauds labba bij' zerrejis, naw isdewusehs un ta winnam leela fshahde notikke woi pee naudas, woi pee sirgeem un zitteem lohpineem. Gan warr fozzihet, fa dascha listu mums usbrucke, fur paschi ne mas ne bijam wainigi klacht, bet warr arri fozzihet, fa dascha nelaimu muhs ne mas ne buhtu aisnehmuse, ja mehst tik ween pee katra darba, pee katras fawas apneuschanahs to leetu labbaki buhtum pahrdohmajuschu; kad mehst firenigaki, tschaklaki un uszihtigaki buhtum bijuschu, wairak ustizzeschu Deewam, fawu kuhtribu laususchu, un saprattuschu labbaki walkoht to spehku un gudribu, fo Deews no fawas leelas schehlastibas tik baggati mums pasneeds. Bet fshu ihsten' irr ta waina, fa mehst us to pa wissam bihkli un wahji effam, un no dauds tuhkstohscheem zilwekem ne sinn, woi weens arradtschees, fas te tizzetu un sanemtohs ar wissu spehku, tahdâ wihse us warreht tohs eemestus, fas winnu aiskawe us preekschu tik un laimigs palikt. Woi buhs dauds, fas to tizzehs? Zif to buhs, fas mehginahs darriht, kad winneem dohs scho padohmu: ja tew naw labbas rohkas, tad mahjees ar kreiso to darriht, fas tew ar labbo ja-strahda; ja tew abbu rohku truhkst, tad strahda ar kahjahm, un ja tew atkal kahju naw, tad luhko tahdu darbu, fo sehdedams warri strahdabt. Ja sweija tew wairs ne isdohdahs, strahda semmes darbu un kad tu to ar prahtu un no teefas darrihi, tad jau taws masais dahrsinsch tew labbi eenesfihis. Bet te mums prahtâ schaujahs fahda waina, zaur kurreu dauds zilweki no labba zetta noschkeebjahs, prohti: winni gribb, lai rihtâ tà patt eet, fà schodeen; bet kad nu tas tà naw, kad ar tehwu tehwu eeraddumir un wihsi ne teef us preekschu un mahjas buhschana azzim redsoht kriht atpakkat un parradds, tad tee ne apdohma wis un ne prassa: fo nu buhs darriht? fà nu buhs eefahkt? Kas to dohd! — Tur pretti zits dohdahs us frohgu, nodserre te fawu mantu un prahtu; zits atkal aiseet meschâ, israuga few baltu speeki un, schklisdams, fa ar to nu beidsamu darbu nostrahdajis, padohdahs us negohdigu dsihwi.

No wisseem lohzekeem azzis irr tee dahrgakee, bes kurreem driht jau ne warr istikt. Un tomehr prahtigs zilweks, kam luste strahdabt, proht darbu at-

rašt un strahdaht, kad winnam ir scho lohjektu truhst. Ne gribbu jau schē stahstih, ko pahr to esmu usgahjis wezzās grahmatās, bet isteikschu, ko pats peedsihwoju sawā draudse. Muhfu ahrpilssehtā dshwo kasermē kahds atstauņajs saldats, kas pa wissam irr neredšigs un tomehr schuj kurpes un sabbakus, un strahda til brangi, ka ne ween wissi kasermes eedsihwotaji, bet arri dauds zitti zilweki winnam darbu dohd. Schim saldatam irr seewa, kas, kaut gan wehl paschōs labbdōs gaddōs, tomehr til wahja pee azzim, ka ta dauds reis, wisswairak, kad apmahzees laiks, ne warr faredseht deegu eeweht addatā. Kad wihrs to fajuht, tad winsch prassa to addatu un deegu, un luh'! azzumirkli winsch to irr eewehtis un seewai atdohd. Kad seewa winnu wehlā wakkarā usbild, lai eet gulleht, tad winsch mehds allasch atbildeht: taggad man pats labbais darba brihdis, jo nu ne weens ne staiga pa durrim, un sinnu drohschi, ka arr'ne weens tahs atwehrdams man rohkas nodausihš, fā pee deenas trahpahs, kad sohles schuju klah. — Kahds semneeks no Sawkas muishas, kas arri pa wissam irr neredšigs, taifa smuffas kaxotes un muldinas, ko winsch schē kuptscheem pahrdohd, un tā gohdigi sawu usturru peln. Winsch pats sawus behrnus mahja grahmatā, un warru galwoht, ka tee flitaki ne lasa pahr zitteem.

Tā nu gan warr saprast, ka, kad zilweki ne buhtu kuhtri un ne gribbetu tihscham baddu zeest, bet turpretti tschakli dshtohs pelniht labbu pahrtikku, tad, teescham! til dauds palaidonu un nowahrguschu deedelneeku ne rastohs, fā, Deewam schehl! taggad irr. Kam aufis dsirdeht, tas lai dsird! prohti, lai jaunā gaddā ee-eedami, katru nelabbu eeraddumu noleekam, un tam pretti firsnigi dohdamees us wissu labbu un — pee wissahm leetahm Deewu preeksch azzim un firdi turram.

(J. H. R.)

Sludinašana.

1.

Ea desmita no muhsu grahmatinahm, kam wahrds: Deewa wahrdu mihlo-tojeem trescha sehja til eeksch jauna gabda pirmahm nebdelahm paliks gattawa un tad muhsu lassitajeem klus rohka. Utraddisees eekschā: 1) spreddikis, fazzihis, kad teefneschi tikke swehrinati; 2) swehta pamahjischana, ko weens Enledeeu mahzitajs, Tohmas Willkots wahrda, preeksch wairak tā 2 simts gaddeem islaidis, un kam wirskafis: "Dahrga medbus-tahsite is ta atmina-kalna Kristus," un 3) Sinna no paganu semmes, fā tur laimejahs, laudim to kristigu tizzibu sluddinah.

2.

Auf Veranstaltung der literarisch-praktischen Bürger-Verbindung in Riga wird in der Expedition des "Lettensfreundes," bedeutend unter dem Ladenpreise, d. i. für 5 Kop. S. W., verkauft:

Dr. F. Liebetrut: Nutzen und Schaden des Branntweintrinkens. Eine treue, schlichte Belehrung, — den vornehmsten Abweg zur Verarmung, zum zeitlichen und ewigen Verderben zu vermeiden. 5te Auflage. Berlin 1838. 46 S. 8. brochirt.

Brihw drikkeht, No juhmallas-gubernementu augstas waldischanas puffes:

Dr. E. E. Napieršky.

R 34560